

fagyos állatot s a csolnak túlsó oldalánál a vízbe csapja. Tisza teljes erejéből vetette magát a hörszög után, de nem tudta a felszínre hozni s azután az állatokhoz úszott.

Mi magunk pedig az evezőhöz láttunk, hogy a közeli tanyán a nagy veszélyben forgó embereket megmentjük.

Visszaevezve a városba, láttuk, hogy Tisza a kis szigeten hogy melengeti, ápolja hajdani ellenségeit; sokszor hívtuk, de nem mozdult, hanem annál erősebben mormogott Andris csalogató szavára.

Két óra múlva a fáradhatatlan életmentők mindenkit biztos helyre csolnakáztattak. Mi is a rettentő délelőtt után ebédhez siettünk; Tisza szép történetével felejtettük el némikép a borzasztó veszélyt.

Apám már éppen csolnakot akart küldeni a hű kutyáért, midőn egy alacsony természetű, átnedvesedett ruhájú paraszt ember lépked be udvarunkba. Illedelmesen köszön s így szól:

— Ablakomból láttam, hogy a talpalatnyi földet, melyen Tisza gondozta a nyomorult állatokat, a víz lassanként elnyeli; csolnakomba ültem, hogy a hű állatot megmentsem. Távol voltam még a helytől, midőn egy hatalmas hullám csapott össze a kis sziget fölött, a mely elseperte az állatokkal együtt a szegény Tiszát is. Még egyszer azután felbukkant bozontos feje, de hogy a hörszögek, ürgék, egerek belekapaszzkodtak, nem tudott megmenekülni.“

Megilletődés fogott el bennünket.

— Emberek! — így kiáltott fel atyám, — közületek ugyan ki halna meg ily önzetlenül ellenségeért?

d) A sárospataki ref. főgymnasium részéről küldetett:

Légy jó az állatokhoz!

— Beszélyke. —

Irta: Nagy Béla, VIII. o. t.

Nagyon jómódu gazda volt Kovács János Mátéfalván. Öblös hombárjaiban nem igen volt hija a szép, aczélszemű buzának, sok szép lova, marhája pedig két istállót megtöltött. De hogy is ne lettek volna neki szép marhái? Hiven gondot viselt ő a jószágaira, őrizte azokat minden bajtól, veszedelemtől. Az almot, tisztogatást nem sajnálta tőlök, kivált meg szénával, abrakkal úgy ellátta őket, hogy lovai, ámbár mindennap huzták az igát, a parádés lovaknál is kövérebbek voltak.

— Beh derék gazda kigyelmed, Kovács János uram! — mondá egy alkalommal a pap, mikor éppen nála volt. — Milyen jó húsban vannak ezek a lovak és milyen szép sima-

szőrűek azok az ökrök! Minden gazdának ilyen gondosan kellene ápolnia a jószágait!

— Hát hiszen a magam hasznáért teszem, tiszteletes uram, — válaszolt ő; — akkor birja el a jószág a terhet, ha nem sajnáljuk tőle az eleséget.

— Bizony a becsületes ember nem kívánja még az állattól sem, hogy ingyen dolgozzék neki, — folytatá a pap. — Ha dolgoztatunk velök, kötelességünk, hogy meg is fizessük segítségüket. Az illendőség is parancsolja, hogy gondoskodással és jóltáplálással visszonozzuk jó szolgálatukat!

Mig beszélgetnek s a tiszteletes örömmel dicsérgeti a becsületes gazdát, ez éppen a sertéseknek adott enni a vályuba. A sovány Bodri kutya pedig nagy étvágygyal oda szaladt; de Kovács János félrerugta a vályu mellől.

— Takarodj! — kiáltott; — még neked is enned adjak, mintha valami hasznodat venném!

— Hát ki őrzi éjjel a kigyelmed házát? — kérde a pap, kinek nagyon rosszul esett ez az embertelen bánásmód a derékeknek mondott gazdától.

— Biz ez a hitvány kutya meg nem őríz, ha lopnak is az udvaromról; az ugatásáért meg csak nem fogom tartani?

— Ejnye János gazda, nem hittem volna, hogy ilyen önző legyen! Hát kigyelmed semmit se tesz haszon nélkül? Ha nem őrzené is meg a házát ez a szegény kutya, a hűségével is megérdemelné azt a csekély hulladékot. Hát nem azért adta Isten kendnek azt a nagy vagyont, hogy a szükölködőknek adjon belőle?

— Hát megy-e el éntőlem egy koldus is üres kézzel?

— Tudom, hogy a koldusoknak juttat kigyelmed; de hát az állat is Isten teremtménye s ha telik tőlünk, attól se szabad megvonnunk a segedelmet.

— Hát nem elég, hogy a marháimra gondot viselek?

— Nem bizony! Mondom, hogy minden állat Isten teremtménye, mindent lehetőleg oltalmaznunk kell. A ki a törvényt csak félig tölti be, csak olyan törvénszegő, mint az, a ki az egészséget elhanyagolja.

Kovács János elpirult kissé a dorgáló szavakra, hanem azért csak azt gondolta magában: Bizony nem tartok én haszon-talanul semmiféle jószágot.

* * *

Szomorú idők következtek. Nagy veszedelem volt az egész környéken: eljött a rettenetes marhavész! Honnan eredt, senki se tudta; csak felütötte fekete fejét és terjedt rémületesen egyik faluból a másikba s innen a harmadikba. Szinte a levegő is olyan nyomasztó volt, mintha a szellő hordozta volna a pusztító vész magvát. Hiába volt minden óvintézkedés, minden védelem. Messze földön betiltották a vásárokat; nem volt sza-

bad egyik faluból a másikba jószággal átmenni; megszűnt minden kereskedés. És mindez nem ért semmit.

A tehenek a legelőn csak úgy hulltak el, az ökrök a járómból dőltek ki; ha valaki reggel lóháton ment ki a mezőre, este sok esetben gyalog jött haza, kint hagyva lovát, mely nem harapta többé a kövér füvet. Az emberek panaszkodtak, sirtak, olykor még az Isten ellen is kikeltek, sóhajtozván: Miért büntetsz bennünket ily nagyon!?

Csodálatosak a Gondviselőnek dolgai!

Mátéfalván is beköszöntöttek a szomoru napok. Hiába viselte most gondját Kovács János a jószágainak, nem kellett most azoknak az eleség sem. Ő nem is hajtotta ki a marháit legelőre, hogy szemei előtt legyenek s jobban ápolhassa őket. Az orvost mindennap elhívta, a sok orvosságot halomszámra vette. Hiába volt annak akár egy egész patika! A nagy, széles szarvu ökrök közül nap-nap után ki kellett huzni egyet-kettőt az ólból; nem jártak már azok a maguk lábán. A szép pejcsikók közül is sok elnyerítette az utolsót. Milyen szomoru volt az a nyerítés! milyen keserves a sok hulló marha bőgése!

Kovács János fájdalommal tördelte kezeit, mikor pompás marháinak száma egyre apadt és a lenyuzott bőrök egyre szaporodtak; majd csináltathat azokból elég esizmát, meg czipra hámot!

Es a sovány Bodri még mindig ott settenkedett az udvaron. S ha meglátta, most még dühösebb volt a gazda és nagy dorongokkal kergette el:

— Hogy ezt nem pusztítja el az Isten az ökreim helyett! Az ilyen haszontalan pára olyan egészséges, mint a makk, azok a gyönyörű jószágok meg mindegyre vesznek el!

— Ne légy olyan kegyetlen ahhoz az árva kutyához! Hisz az Isten előtt minden teremtménye egyenlő! — így kérlelte felesége, a jó Julis asszony, ki éppen legjobb tehenét siratta el. Ő eddig is gondot viselt a szegény üldözött ebre, most pedig még inkább elérzékenyedve a veszteség súlya alatt, igyekezett azt megmenteni férjének bánatalmaitól. Egyetlen gyermekök, a kis Laczi is, — kit kedvenc csikójának elvesztése indított gyakran könyekre — szívesen megosztotta a Bodrival, most már egyedüli játszótársával, a falatját. Így aztán a Bodri a gyöngéd szívek jóvoltából mégis fentartotta magát, sőt a kis Laczika örömeire meg is szaporodott. Hanem atyja megfosztotta örömétől, elpusztította a kis kutyakölyköket.

— Majd még ezeknek is vesztegetjük a kenyeret! Még az anyját is el kell veszteni!

A kutya fájdalmasan nyöszörgött, keresvén fiait. Laczi szíve megesett rajta s az ártatlan gyermeki lélek együtt kesergett jó játszótársával.

A marhavész még mindig tartott. Kovács Jánosnak legszebb marhái elpusztultak, fele se maradt meg a soknak. Az a néhány ökör, ló csak úgy kongott már a nagy istállókban s még ezek is egyre fogytak.

A gazda szíven minden elhullt darab jószág egy-egy sebet ütött. Az ő szomorúsága, fájdalma nőttön nőtt, sehogy sem tudott beletörődni a veszteség gondolatába.

— Jaj! tönkre tesz ez a nyomoruság bennünket! Oda van a sok szép jószágom; mind nagy fáradsággal nevelgettem! Elpusztul mindenem!

Pedig ahogy pusztult el. Nem olyan könnyű volt neki elszegényednie, ha kidöglöttek is a marhái, mert a sok termés, a nagy tag a határ legszebb részén még megmaradt, ő még mindig vagyonos ember volt. Hanem azért neki nagyon rosszul esett a kár, nem tudott megnyugodni az Isten akaratában, hiába vigasztalta volna a felesége.

— Jaj, jaj! oda lesz mindenem! — panaszkolta minden nap és egyre csak búsult és tördelte kezeit.

Egyszer csak még több oka lett a szomorúságra és panaszra. A pusztító, öldöklő szellem nagyobb és drágább áldozatot követelt magának. Kis fia egy délután hirtelen rosszul lett és egy pár óra alatt minden ápolás daczára meghalt.

Ez volt már aztán a fájdalom! Nem zúgolódott már Kovács János az Isten ellen, érzékei szinte elbénultak a nagy kintől, mely szívet mint éles kés marczangolta. Megeredtek könnyei és sirt hosszan, keservesen. Elfelejtette most a jószágait; pedig az nap is megdöglött egy. Nem bánta ő már, ha nem marad is egy se.

— Oh gyermekem, életem reménye! — csak ezt kiáltotta zokogástól töredezett hangon.

Feleségének sem adott most megnyugvást az Istenben való hit, ő sem tudott most vigasztalni. Ez már több volt a soknál is! Halavány arcját könnyeinek folytonos árja áztatta, a mint a kedves halottat így ébresztgette a koporsóból: Kis fiam! kis fiam! — Hiába! hiába! nem ébred az fel többé . . . !

A temetés napján, este, lehorgasztott fővel ült egymás mellett a szomorú pár a tornácson. Könyeik elapadtak már, ajkaik nem mozdultak. Félnek egymáshoz szólni, mert hiszen minden szó arról a kis mosolygó gyermekről beszélne . . . Olyan fájdalmas ez a némaság.

S a mint ott ülnek a szomorú csendben, a Bodri kutya is oda sompolyog a tornácra és halkán szükölve járkál ide s tova, keres valakit; bizonyosan azt a kis mosolygó gyermeket. És a mint nem lel, leül a bánatos apa lábai mellé. Nem is esóválja a farkát, csak a földre veti magát, tekintete olyan bágyadt, nyöszörgése olyan keserves . . . Ő is osztozik a ropant nagy fájdalomban; eszébe jut az a jószívű kis gyermek,

a ki olyan vígan játszadozott övele és titokban olyan jó falatokat hozott neki... Nyöszörgése olyan keserves...

A mint Kovács János ráveti kisírt szemeit a hű kutyára, olyan jól esik neki, hogy még ez a megvetett állat is szinte sir ebben a szomorú időben. És mintha odabent azt mondaná valamj hang: „Ezt a kutyát te üldözted te megfosztottad fiai-tól! És ő most a tiedet sajnálja!“ — Lelke valami különös érzéssel telik meg. — Oh csodálatos az Isten hatalma, — gondolja, — még ebben a tudatlan állapotban is mintha érzékeny lélek volna, pedig azt mondják, hogy abban csak pára lakozik, — s szeliden megsimogatja azt a hűséges jószágot. Kemény szívének durva érzéseit megtisztítá a végtelen nagy csapás, s a helyett, hogy leverte volna, most az Isten csodás hatalmának magasztos eszméjéhez emelte.

*

A hatalmas Isten elfordítá a háztól a csapásokat. A mint a marhavész kitombolta magát, újra jó idők jöttek. Ujra megteltek az ólak szép ökrökkel, lovakkal; tele lett a ház is; kis lármás gyermekek örömet hoztak a bánat helyébe a még jankorbeli házaspárnak. És Kovács János uram ezentúl jó szemmel nézett a Bodri kutyára; sőt ha valaki ez állatot bántotta, nem mulasztá el őt szelidségre inteni. Gyermekeinek is gyakran beszélt a hűséges Bodriról és mindennap oktatta és intette őket erre a szép kötelességre: Légy jó az állatokhoz!

e) A **soproni főreáltanoda** részéről küldetett:

H á l a.

— Dícséretet nyert költemény. —

Ulrich Nándortól, VIII. o. t.

Hajdanában, nagyon régen,
Játszadoztam künn a réten.
Lepkék után kergetőztem,
Künn a réten, künn a zöldben.

És a mint úgy száguldoztam,
Megakadtam egy bokorban
S a bokorban, bokor alján
Kis madárka zokog árván.

Nyulok arra, nem repül el,
De elhallgat énekével.
Kezemben a piczi árva
És letörve gyöngé szárnya.

Megsajnálтам, haza vittem.
Jó lesz neked, jó lesz itten!
S bezártam egy kalitkába,
Ugy zokogott a kis árva.

Sírását a röpke szellő
Messze vitte és az erdő
Kis zenész'i meghallották
S tüstént jöttek a madárkák.

Bús madárka a kalitban
S ők daloltak neki vígan;
Észrevették, hogy a szárnya
Összetörve, megtépázva.